

Nr 7**Trafikutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående samordning av transportforskningen, m. m. jämte motioner.**

I propositionen 1971: 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 8, s. 72-73 och 118 i utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1971) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1971/72 beräkna till Trafiksäkerhetsforskning ett anslag av 4 300 000 kr., till Statens väginstitut ett anslag av 3 461 000 kr. och till Statens väginstitut: Utrustning ett anslag av 170 000 kr., samtliga anslag att avräknas mot automobilskattemedlen.

Propositionen 1971: 79

I propositionen 1971: 79 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 26 februari 1971 föreslagit riksdagen att

1. besluta att en transportforskningsdelegation samt ett väg- och trafikinstitut med de uppgifter som departementschefen har angett inrättas den 1 juli 1971,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en extra ordinarie tjänst som chef för kansliet vid transportforskningsdelegationen, en ordinarie tjänst med beteckningen p för chefen för väg- och trafikinstitutet, fyra extra ordinarie tjänster för chefer för huvudenheter vid institutet,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid transportforskningsdelegationen den 1 januari 1972 inrätta en extra ordinarie professur i trafiksäkerhet,

5. för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa

a) till *Transportforskningsdelegationen* ett reservationsanslag av 5 250 000 kr.

b) till *Statens väg- och trafikinstitut* ett förslagsanslag av 4 490 000 kr.

c) till *Statens väg- och trafikinstitut: Utrustning* ett reservationsanslag av 200 000 kr.

samtliga anslag att avräknas mot automobilskattemedlen.

I propositionen föreslås inrättandet av en transportforskningsdelegation med planerande, samordnande, initierande och stödjande uppgifter på transportforskningsområdet. Dessutom föreslås inrättandet av ett statens väg- och trafikinstitut för forsknings- och utvecklingsverksamhet som skall syssla huvudsakligen med vägar, vägtrafik och vägtrafiksäkerhet och som förläggs till Linköping. Delegationen och institutet avses inleda sin verksamhet den 1 juli 1971. Samtidigt upphör statens trafiksäkerhetsråd och statens väginstitut med sin verksamhet. I anslutning till ett erbjudande av AB Volvo att bestrida kostnader för viss trafiksäkerhetsforskning begärs bemyndigande att inrätta en professur i trafiksäkerhet vid transportforskningsdelegationen med verksamheten förlagd till Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 1316 av herr Dahlgren m. fl. vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att en professur i väg- och trafikledsprojektering upptages i statsverkspropositionen för budgetåret 1972/73 att inrättas fr. o. m. den 1 juli 1972,

dels motionen 1971: 1384 av herr Magnusson i Kristinehamn m. fl. vari hemställts att riksdagen med bifall i övrigt till propositionen 1971: 79 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad i motionen anförts angående anknytning och finansiering av den föreslagna professuren i trafiksäkerhet samt i övrigt till de anförda synpunkterna angående transportforskningens inriktning.

dels motionen 1971: 1385 av herrar Sellgren och Stålhammar vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 79 ville beakta vad i motionen anförts rörande bl. a. behovet av mera preciserade riktlinjer för transportforskningsarbetet samt frågan om ordförandeskapet i den föreslagna transportforskningsdelegationen, m. m.

Utskottet

I propositionen framhålles bl. a. att behovet av att genom forsknings- och utvecklingsarbete få underlag för ställningstaganden och åtgärder inom olika delar av transportområdet är stort såväl inom den statliga och kommunala sektorn som inom näringslivet. Vidare understryks vikten av att genom bättre forskningsbetingelser få fram informations- och beslutsunderlag för att följa upp trafikpolitiken. Med hänsyn dels till de stora behoven av transportforskning, dels till de i förhållande till behoven relativt sett begränsade forskningsresurserna samt

dessas spridning på olika institutioner, universitet och högskolor framstår det enligt departementschefen som i hög grad angeläget att i möjligaste mån planera, samordna, initiera, prioritera och stödja forsknings- och utvecklingsarbetet på detta område. I sådant syfte föreslås inrättandet av en delegation för utveckling och forskning på transportområdet – transportforskningsdelegationen.

En grundläggande uppgift för delegationen föreslås bli att följa upp utvecklingen på transportforskningsområdet samt att i kontakt och nära samarbete med berörda trafikverk, myndigheter och forskningsinstitutioner av olika slag kartlägga behov och resurser inom forskningsområdet. På grundval av en sådan kartläggning har delegationen att upprätta ett mera långsiktigt och samlat program för forskningsverksamheten, vilket successivt skall följas upp och hållas aktuellt. Delegationen skall vidare ha ansvar och uppgifter för att samordna och ta fram sådant underlag för den långsiktiga planeringen inom transportområdet som berör eller är gemensamt för flera myndigheters verksamhetsområden. Vid sidan av dessa uppgifter blir den ekonomiskt stödjande forskningsrådsfunktionen ett viktigt inslag i dess verksamhet.

Utskottet delar departementschefens uppfattning om behovet av samordning på transportforskningsområdet och finner det därför tillfredsställande att förslag i angivna syfte nu framlagts. Utskottet tillstyrker således inrättandet av transportforskningsdelegationen med de uppgifter och den organisation som föreslagits av Kungl. Maj:t. Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att möjligheter skapas att knyta kvalificerad personal till delegationens kansli.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i motionen 1971:1385 hemställts att delegationens ordförande ej bör utses bland tjänstemännen inom kommunikationsdepartementet – såsom i propositionen föreslagits.

Utskottet kan för sin del inte finna det nödvändigt att man redan i förevarande sammanhang binder sig beträffande valet av ordförande. Det bör enligt utskottets uppfattning självfallet ankomma på Kungl. Maj:t att då fråga om tillsättning uppkommer utse den person som vid det aktuella tillfället – med hänsyn till delegationens sammansättning och förhållandena i övrigt – befinnes vara den lämpligaste för uppdraget. Under hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen i berörda del.

I propositionen föreslås vidare inrättandet av ett vägtrafikinstitut för forsknings- och utvecklingsverksamhet avseende huvudsakligen vägar, vägtrafik och vägtrafiksäkerhet. Förslaget förutsätter att till det nya institutet överförs dels de aktiviteter som statens väginstitut f. n. bedriver, dels den forsknings- och utvecklingsverksamhet som statens trafiksäkerhetsråd utför i egen regi. Den översiktliga ledningen av institutet,

som föreslås bli benämnt statens väg- och trafikinstitut, skall utövas av en styrelse i vilken bör ingå företrädare för de främsta intressenterna i institutets forsknings- och utvecklingsverksamhet och vidare de huvudsakliga vetenskaps- och teknikområdena som omfattas av institutet. Under styrelsen utövas den direkta ledningen av institutets verksamhet av institutschefen, som skall biträdas av en ledningsgrupp vari ingår i första hand enhetscheferna för de föreslagna enheterna, nämligen vägenheten, trafikant- och fordonsenheten, trafikenheten och driftsenheten.

Utskottet tillstyrker inrättandet av det föreslagna väg- och trafikinstitutet. Vad i propositionen anförts beträffande den närmare avgränsningen av institutets uppgifter m. m. samt institutets lokalisering till Linköping ävensom vad departementschefen anfört beträffande inrättande av vissa tjänster m. m. har utskottet funnit sig kunna godta.

I motionen 1971: 1385 har hemställts att Kungl. Maj:t efter det att den nya organisationen fungerat någon tid återkommer till riksdagen med mera preciserade riktlinjer för transportforskningsarbetet. Motionärerna har därvid erinrat om att delegationen enligt propositionen skall ha ett särskilt ansvar för den långsiktiga och övergripande forskningen och utvecklingsarbetet, under det att berörda förvaltningsmyndigheter på trafikområdet skall ha ett primäransvar när det gäller att ta fram forsknings- och utvecklingsunderlag för myndigheternas verkställighetsåtgärder och kortsiktiga planering.

Utskottet anser sig kunna utgå från att härmed sammanhängande frågor blir föremål för ytterligare överväganden i samband med den nya organisationens verksamhet samt att tillfredsställande former för samordningen av arbetet därvid kan uppnås. Då utskottet vidare förutsätter att Kungl. Maj:t vid den årliga budgetbehandlingen i statsverkspropositionen kommer att redovisa vunna erfarenheter och i anledning härav föreslå eventuella förändringar torde någon särskild åtgärd från riksdagens sida inte vara erforderlig, varför motionen avstyrks i denna del. Ej heller i övrigt anser sig utskottet kunna biträda motionärernas yrkanden.

Vidare har i motionen 1971: 1316 hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att en professur i väg- och trafikledsprojektering upptas i statsverkspropositionen för budgetåret 1972/73. Utskottet finner det i och för sig önskvärt att en sådan professur inrättas och har inget att erinra mot att kostnaderna härför bestrids av automobilskattemedel. Utskottet förutsätter emellertid att frågan om professuren närmare prövas i anslutning till behandlingen av universitetskanslersämbetets anslagsframställningar till Kungl. Maj:t för budgetåret 1972/73.

I propositionen har i anslutning till ett erbjudande av AB Volvo att bestrida kostnader för viss trafiksäkerhetsforskning begärts bemyndi-

gande att inrätta en professur i trafiksäkerhet vid transportforskningsdelegationen med verksamheten förlagd till Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Professuren föreslås inrättad för en tid av högst fem år. Vidare anges det få ankomma på delegationen att göra den närmare preciseringen av programmet för professuren.

Utskottet finner den föreslagna professuren angelägen och tillstyrker vad departementschefen härutinnan förordat. I anslutning härtill må erinras om att inrättandet av professuren siktar till en intensifierad forskning kring centrala problem inom trafiksäkerhetsområdet. Huvudmannskapet för densamma skall knytas till transportforskningsdelegationen. Innehavaren skall tillsättas av Kungl. Maj:t efter förslag av delegationen. Denna avses härvid anlita sakkunniga med motsvarande tillämpning av de bestämmelser som gäller vid tillsättning av professorer vid statliga forskningsråd. För tjänsten skall gälla samma kompetenskrav som för professur vid teknisk fakultet. Genom placeringen av tjänsten vid Chalmers tekniska högskola anses vidare på ett naturligt sätt samverkan kunna etableras med företrädare för olika tekniska vetenskapsområden och särskilt då med forskargrupper på högskolan som arbetar med trafikforskning. Innehavaren av professuren bör slutligen meddela forskarhandledning i den omfattning delegationen bestämmer efter samråd med universitetskanslersämbetet.

Av det anförda följer att utskottet inte kan biträda yrkandet i motionen 1971: 1384 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle ge till känna vad i motionen anförts angående anknytning och finansiering av den föreslagna professuren i trafiksäkerhet samt i övrigt till de i motionen anförda synpunkterna angående transportforskningens inriktning.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om medelsanvisningen över de upptagna anslagen tillstyrks av utskottet.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. beslutar att en transportforskningsdelegation samt ett väg- och trafikinstitut med de uppgifter som angetts av departementschefen inrättas den 1 juli 1971,
2. avslår motionen 1971: 1385,
3. bemyndigar Kungl. Maj:t att inrätta en extra ordinarie tjänst som chef för kansliet vid transportforskningsdelegationen, en ordinarie tjänst med beteckningen p för chefen för väg- och trafikinstitutet, fyra extra ordinarie tjänster för chefer för huvudenheter vid institutet,
4. bemyndigar Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen,
5. avslår motionen 1971: 1316,

6. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971: 1384 bemyndigar Kungl. Maj:t att vid transportforskningsdelegationen den 1 januari 1972 inrätta en extra ordinarie professur i trafiksäkerhet,
7. för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisar
 - a. till *Transportforskningsdelegationen* ett reservationsanslag av 5 250 000 kr.,
 - b. till *Statens väg- och trafikinstitut* ett förslagsanslag av 4 490 000 kr.,
 - c. till *Statens väg- och trafikinstitut: Utrustning* ett reservationsanslag av 200 000 kr.,samtliga anslag att avräknas mot automobilskattemedlen.

Stockholm den 4 maj 1971

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Lindahl (s), Lothigius (m), Hjorth (s), Persson i Heden (c), Hugosson (s), Sellgren (fp), Rosqvist (s), Lindberg (s), Håkansson (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Karlsson i Malung (s), Torwald (c) och Clarkson (m).

Reservation

av herr Magnusson i Kristinehamn (vpk) som anser att

dels den del i utskottets yttrande på s. 5 som börjar med »Utskottet finner» och slutar med »transportforskningens inriktning» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner förslaget om inrättandet av en professur inom trafiksäkerhetsområdet ägnat att fylla en viktig uppgift. Däremot är utskottet inte ense om att den tillämnade forskningen skall vara sammanknuten med ett enskilt företag inom bilbranschen, som skall svara för kostnaderna, samt avse den del inom trafiksäkerhetsområdet där detta företag har speciella intressen. Utskottet delar därvid den uppfattning som kommit till uttryck i bl. a. rikspolisstyrelsens remissyttrande, liksom från SSU. Den i motionen 1971: 1384 anförda synpunkten om att förordade professur borde knytas till sektionerna för arkitektur och väg och vatten vid institutionen för stadsbyggnad finner utskottet vara i högre grad ändamålsenlig. Med hänvisning till det anförda bör riksdagen i enlighet med förslaget i motionen 1971: 1384 ge Kungl. Maj:t till

känna vad i motionen jämte av utskottet sålunda anförts i syfte att frågan efter en förnyad prövning skyndsammast kan föreläggas riksdagen för ett förnyat ställningstagande.»

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

- »6. med avslag å Kungl. Maj:ts förslag, såvitt nu är i fråga, och med bifall till motionen 1971: 1384 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet anført beträffande den i statsrådsprotokollet föreslagna professuren i trafiksäkerhet samt hemställer om en förnyad prövning av frågan och att förslag om inrättandet av en sådan professur snarast möjligt förelägges riksdagen».

